

dinsdag 03 juni 2008

BHV en hoe eruit te geraken

HOELANG HEEFT BELGIE NOG EEN MEERWAARDE?

Brussel-Halle-Vilvoorde

Hoe geraken we uit de BHV-impasse? Jacques Thisse zet enkele mogelijkheden op een rijtje en voegt er meteen aan toe: 'Stel dat een meerderheid van de inwoners deze en andere, gelijkaardige voorstellen onaanvaardbaar vindt, dan wordt het hoog tijd om de waarheid onder ogen te zien. Want inderdaad, een scheiding is veruit te verkiezen boven de huidige verrottingsstrategie.'

De Franstaligen doen geen nieuwe voorstellen meer over het dossier BHV en dat is behoorlijk verontrustend. Het is niet door de uitbreiding van Brussel te eisen in ruil voor de splitsing dat we de zaken doen vooruitgaan. Het gevaar is dan ook groot dat we op 15 juli nog precies in dezelfde situatie zitten als vandaag, met wellicht een 'regimecrisis' erbovenop.

Toch lijkt de splitsing van BHV me onvermijdelijk. De Vlaamse democratische partijen zijn in dat verband een 'onomkeerbaar engagement' aangegaan, zoals dat in de speltheorie heet. Die strategie is erop gericht de andere deelnemers te verplichten om dergelijke verbintenissen als een voldongen feit te beschouwen. Een knappe zet van hun kant, ook al vinden wij, Walen en Franstalige Brusselaars, dat misschien jammer. Maar wil dat ook zeggen dat we zomaar moeten inbinden? Integendeel: we moeten de onderhandelingen opentrekken naar domeinen waarin zulke onomkeerbare engagementen niet zijn genomen. Op die manier zouden de Vlaamse democratische partijen toegevingen moeten aanvaarden in ruil voor de splitsing van BHV, tenminste als België voor hen nog altijd een meerwaarde heeft.

Laten we beginnen met een voorstel dat in het belang is van de drie gewesten. De zogenaamde ruimtelijke uitzaaiing (het ontstaan van zich uitbreidende nieuwbouwwijken rond de steden) is een verschijnsel dat zich overal voordoet, en Brussel is daarop geen uitzondering. Op basis van de studies van Vlaamse en Franstalige geografen kunnen we een stedelijke gemeenschap afbakenen waarvan de grenzen veel ruimer zijn dan die van de negentien gemeenten. Die gemeenschap zou Vlaamse, maar ook Waalse gemeenten omvatten. Ze zou ook duidelijk omschreven bevoegdheden en eigen financieringsmechanismen hebben.

Zo'n gemeenschap zou als taak hebben de Brusselse economische motor aan te zwengelen, iets wat de twee andere gewesten alleen maar ten goede kan komen. Deze vragen zijn brandend actueel in alle Europese hoofd- en grootsteden. De uitdaging is enorm: in een economische omgeving waarin de stedelijke metropolen een steeds belangrijker rol vervullen, komt het erop aan

kwesties rond administratief gescheiden, maar economisch samenhangende gebieden beter te besturen. Als het om bevoegdheden gaat, denken we dan ook in de eerste plaats aan mobiliteit en leefmilieu in al hun aspecten, maar ook aan het tewerkstellingsbeleid, want deze stedelijke gemeenschap is ook en vooral één groot jobreservoir.

In het Belgische kader biedt zo'n gemeenschap nog een ander voordeel: ze kan functioneren zonder te raken aan de taalwetten. Haar beslissingsorganen zouden taalkundig paritair samengesteld zijn, terwijl haar statuut en haar prerogatieven alleen gewijzigd zouden kunnen worden door een wet met bijzondere meerderheid in het (con)federale parlement. Kortom, het zou gaan om een andere 'onomkeerbare verbintenis' die specifiek de economische samenwerking tussen de drie gewesten wil bevorderen.

Wellicht zal ik het verwijt krijgen dat mijn voorstel het 'echte' probleem, met name het communautaire, omzeilt. Dat de oprichting van zo'n stedelijke gemeenschap dat probleem niet kan oplossen, wat haar werking ernstig dreigt te bemoeilijken. En dat de Franstaligen met dit voorstel Brussel in handen zouden geven van de Vlamingen. Ik wil daar twee opmerkingen bij maken. Eén: zo'n gemeenschap zou paritair zijn en over duidelijk omschreven bevoegdheden en middelen beschikken, waardoor niemand zich Brussel zomaar kan toe-eigenen. Twee, en nog belangrijker: als we ervan uitgaan dat het communautaire probleem onoplosbaar is, kunnen we beter meteen uit elkaar gaan. Zo niet is er maar één oplossing mogelijk: nieuwe voorstellen formuleren.

Als de Franstaligen de splitsing van BHV aanvaardden, moeten onze Vlaamse landgenoten begrijpen dat de territoriale continuïteit tussen Wallonië en Brussel voor ons even cruciaal is. We leven immers in een tijd waarin Europa opnieuw last krijgt van zijn oude xenofobe demonen. En zoals Karl Popper, een van de grootste denkers van de vorige eeuw, terecht stelt, moeten de politieke instellingen in de eerste plaats zó functioneren dat ze het ergste vermijden. En het ergste kan zich op elk ogenblik voordoen. Ik twijfel niet aan de oprechtheid van de huidige Vlaamse beleidsmakers, maar tegelijk hebben we geen enkele waarborg dat de meest nationalistische en zelfs extremistische partijen in Vlaanderen - en elders - niet vroeg of laat aan de macht komen. Dat zou meteen het einde van België betekenen. Een Waals-Brusselse staat met twee geografisch afzonderlijke entiteiten zou weinig overlevingskansen hebben. De geschiedenis bevat immers heel wat voorbeelden die bewijzen dat zulke territoriale constructies onleefbaar zijn.

Sommigen zullen opwerpen: allemaal goed en wel, maar dat zou dan automatisch de uitbreiding van Brussel betekenen en dat is voor de Vlaamse partijen onmogelijk te slikken. Dat klopt, maar de territoriale continuïteit tussen Wallonië en Brussel is ook mogelijk zonder Vlaamse gemeenten aan te hechten bij onze hoofdstad. Het volstaat om de grenzen van één of twee Vlaamse gemeenten te 'hertekenen'. Een dergelijke aanpassing moet zo veel mogelijk voldoen aan de twee volgende criteria. Enerzijds moet ze op zijn minst de ontwikkeling van een grote verbindingssas mogelijk maken tussen Brussel en Wallonië, want de huidige situatie is op dat vlak ronduit

bedroevend. Anderzijds mag ze slechts een beperkt aantal Vlaamse gezinnen treffen. Die zouden trouwens een compensatiesysteem aangeboden kunnen krijgen, zodat wie dat wenst, zich opnieuw in het Vlaamse Gewest kan vestigen. In de omgeving van het Zoniënwoud moeten toch heel wat gebieden te vinden zijn die kunnen overgeheveld worden naar het Brusselse Gewest.

Stel dat een meerderheid van de inwoners deze en andere, gelijkaardige voorstellen onaanvaardbaar vindt, dan wordt het hoog tijd om de waarheid onder ogen te zien. Want inderdaad, een scheiding is veruit te verkiezen boven de huidige verrottingsstrategie. In dat geval moet iedereen beseffen dat alle federale bevoegdheden automatisch in het onderhandelingspakket zitten: niet alleen de sociale zekerheid, maar ook de grenzen van de nieuwe entiteiten en de verdeling van de staatsschuld. En het lijstje is lang niet compleet...

Jacques Thisse is hoogleraar economie aan UCL. Dit artikel verschijnt ook in *Le Soir*.

Vertaling: Home Office